

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY ZESPÓŁ BUDOWLANY DAWNEJ HUTY
BLACHOWNIA TZW. DOLINA STRAŻYSKA

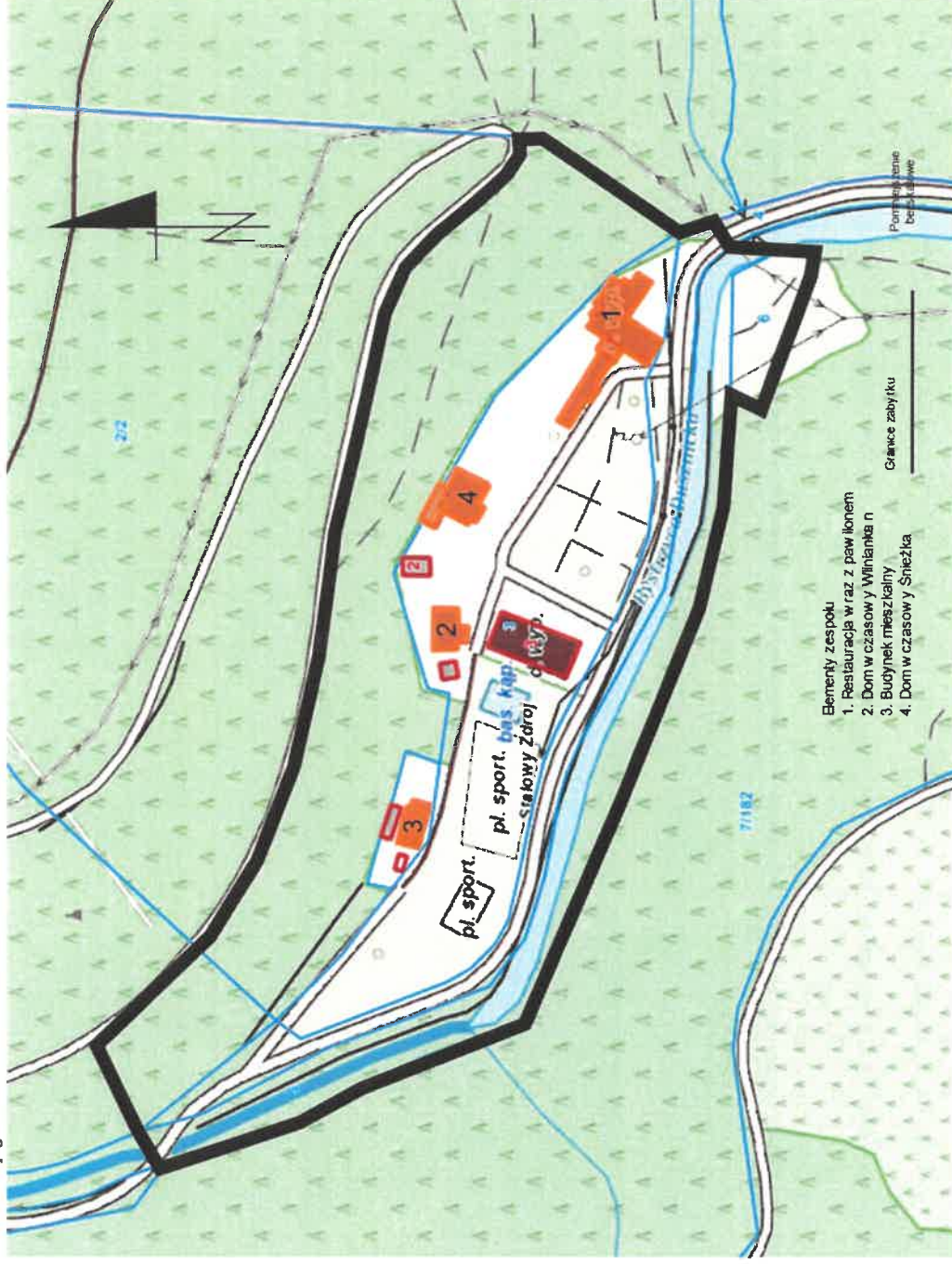
2. Czas powstania

II poł. XIX w.

3. Miejscowość

DUSZNIKI-ZDRÓJ

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

ZESPÓŁ BUDOWLANY (W
POŁUDNIOWEJ CZĘŚCI MIASTA)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **KŁODZKI**

gmina: **DUSZNIKI-ZDRÓJ**

6. Współrzędne geograficzne

50° 22' 48.061" N 16° 23' 35.336" E

7. Użytkowanie obecne

**MIESZKALNE
WYPOCZYNKOWE**

8. Stan zachowania

5

NAZWY: Reinharz, Reynharts, oppidum Reinhardi, Dussnik, Reinert Stadt, Bad Reinerz

HISTORIA: Początkowo, w miejscu późniejszej huty, istniała tzw. „Świątynia „Zimmermana”, która była znanym w okolicy miejscem romantycznych spacerów. W 1823 r. Mendelsohn wybudował tu hutę. Składała się ona początkowo z dwóch wysokich pieców i mieszkań robotników oraz stawu. Huta szybko się rozwijała, jednak z uwagi na ubóstwo miejscowych złóż, a co za tym idzie nieopłacalność produkcji, po 1855 r. zakończono produkcję. Miejsce pozostało jednak atrakcyjnym celem spacerów kuracjuszy – głównie ze względu na swoje malownicze położenie. W 1877 r. powstała tu promenada ze Zdroju oraz restauracja. Na przełomie XIX i XX powstał zespół czterech budynków wypożyczniowych, a niektóre obiekty dawnej huty zostały zaadaptowane na inne cele (np. restauracja). Budynki usytuowane są w głębokiej, zalesionej dolinie, przez którą przepływa rzeka porośnięta lasem. Obecną zabudowę stanowią pozostałości zabudowy huty (historycznie zaadaptowane na inne cele) oraz budynki wypożyczniowe. Układ jest bardzo dobrze zachowany w terenie i pokrywa się z historycznymi mapami, brak dysharmonizującej zabudowy.

W skład zespołu budowlanego zaliczyć można obiekty:

1. **Restauracja z drewnianym pawilonem letnim** – budynki powstały najprawdopodobniej jako zabudowania d. huty, następnie zaadaptowany na cele restauracyjne. Obiekt na planie litery „L” mурowany, tynkowany, kryty dachem dwuspadowym. Budynek powstały w esetyce typowej dla zabudowy uzdrowskiej.
2. **Dom wczasowy Wilnianka** - powstał najprawdopodobniej po 1823 r. jako dom właściciela huty. Budynek na planie prostokąta, mурowany, tynkowany, cokoł licowany kamieniem. Nakryty dachem naczółkowym, pośrodku dachu głównego wieżowa wybudówka w formie szpiczasteo hełmu z zegarem.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura –
załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

20 lipca 2024 r.

Adamina Modrzejewska

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	DUSZNIKI-ZDRÓJ	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	DUSZNIKI-ZDRÓJ	HISTORYCZNY ZESPÓŁ BUDOWLANY DAWNEJ HUTY BLACHOWNIA TZW. DOLINA STRĄŻYSKA	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	KŁODZKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

3. **Budynek mieszkalny** - powstał najprawdopodobniej w II poł. XIX w i należał do zespołu huty. Obiekt na planie prostokąta, mury, tynkowane, nakryty dachem dwuspadowym

4. **Dom wczasowy Śnieżka** - powstał najprawdopodobniej między 1840-45 r. jako domek mieszkalny dla hutników. Budynek na planie prostokąta, w dolnej części mury z kamienia, powyżej elewacje wykonane szlaką żelazną; obiekt nakryty dachem dwuspadowy.

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przebudowa i niezgodne z doktryną konserwatorską prace remontowe historycznej zabytkowej zabudowy
- utrata historycznie ukształtowanego krajobrazu kulturowego spowodowane ahistoryczną i niekontrolowaną budową nowych obiektów
- wtórna parcelacja działek i budowa współczesnych obiektów mieszkalnych

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- całkowite ograniczenie nowych inwestycji budowlanych, niewpisujących się w historyczny krajobraz architektoniczny
- prace remontowe i modernizacyjne przy historycznej zabudowie należy prowadzić z zachowaniem i poszanowaniem oryginalnej substancji zabytkowej
- zachowanie i uzupełnienie historycznie ukształtowanych założeń zieleni
- prace przy obiektach zabytkowych należy prowadzić w uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu, Delegatura w Wałbrzychu

Eysymontt D., Eysymontt R., *Duszniki – miasto i źródła. Studium Urbanistyczne T. I*, Wrocław 1992.

Eysymontt D., Eysymontt R., *Duszniki – miasto i źródła. Studium Urbanistyczne T. II Katalog zabytków*, Wrocław 1992.

Bibliografia:

Dehio-Handbuch der Kunstdenkmäler in Polen Schlesien, Berlin 2005.

Knies J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.

Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 13: Góry Stołowe, Wrocław 1994.

Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 14: Góry Stołowe, Wrocław 1994.

Kartografia

Messtischblatt Bad Reinerz 5564, ok. 1940 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

20 lipca 2024 r.

Adamina Modrzejewska

